

Posudek oponentky práce

Problematika politických režimů v Zambii je pro diplomovou práci v oboru Politologie – africká studia jistě téma relevantní a vhodně zvolené. Bc. Petříček si jako cíl určil „*kategorizovat režimy v Zambii na základně moderních politologických teorií demokracie, nedemokracie a hybridních režimů*“ (s. 3). Tento cíl formuluje i prostřednictvím hlavní výzkumné otázky („*Jaké politické režimy fungovaly od vzniku nezávislé Zambijské republiky do roku 2016*“, s. 4). Doplnuje i vedlejší výzkumnou otázku: „*Došlo ke konsolidaci režimu vzniklého po volbách v roce 1991?*“ (s. 4). V úvodu jsou dále formulovány dvě hypotézy: „*Současné teorie a klasifikace režimů jsou použitelné při kategorizování režimů v Zambii.*“ „*Od počátku politické tranzice v roce 1990 nedochází v Zambii k žádné zásadní proměně politického režimu.*“ (s. 4). Tato tvrzení bych za hypotézy nepovažovala, navíc nejsou autorem zdůvodněna. Zejména první z nich by stálo za vysvětlení – o jaké současné teorie a klasifikace režimů by se mělo jednat, stejně jako proč by vlastně mohly být nepoužitelné, když se autor rozhodl s nimi pracovat.

K pojetí práce mám i několik dalších připomínek. Jedna z nich se týká zvoleného teoretického rámce – autor vybírá teorii polyarchie R. Dahla, hybridní režimy dle L. Diamonda a nedemokratické dle J. J. Linze. Nevysvětluje, proč vybírá zrovna tyto tři autory a proč ponechává stranou celou řadu dalších teoretických přístupů, zejména těch novějších, které by práci mohly posloužit lépe.

Další připomínka se vztahuje k vytyčení pojmů – autor sice používá výrazy jako je režim a konsolidace, ale nikde je nedefinuje, takže nevíme, jak je politický režim v práci chápán a za jakých podmínek jej lze považovat za konsolidovaný. Na některých místech práce působí, jako by bylo zaměňováno pasivní a aktivní volební právo. Nejasná je i etapizace vývoje politického systému. V úvodu autor nastiňuje tři etapy, které označuje za období první, druhé a třetí republiky, ale v práci samotné zahrnuje etap více a označuje je jménem prezidenta, případně i tím, o kolikáté funkční období se jedná. Autor etapy vývoje politického systému tedy vztahuje na jednotlivá prezidentská funkční období – předpokládá, že v každém funkčním období prezidenta se etabloje nový politický režim?

Další poznámku bych uvedla k přístupu autora ke klasifikaci režimů. Autor vychází primárně z teorie polyarchie, kdy jednotlivých sedm Dahlových kritérií hodnotí na škále 1 až 4. V tabulce uvádí, čemu odpovídá hodnocení 1, 2, 3, 4, aniž by to zdůvodnil či podložil argumenty. Následně autor vysvětluje, že dle celkového počtu dosažených bodů zařadí daný režim buď do kategorie autoritářských režimů (7 až 10 bodů), volebního autoritářství (12 až 17 bodů), elektorální demokracie (18 až 24 bodů), demokracie (25 až 28 bodů). Chybí mi vysvětlení, proč jsou zvolena zrovna tato bodová rozmezí. Součet 11 bodů nespadá do žádné z vytyčených kategorií. Z hlediska takového přístupu k bodování autorovi jako demokracie může vyjít i režim, který v některém kritériu dosáhl hodnocení 1 (pak by za demokracii byla považována i situace, kdy se nekonají svobodné a spravedlivé volby, nebo je zakázáno vytvářet politické strany, nebo neexistují svobodná média atd.)

Autor ve svém přístupu ke klasifikaci režimů využívá čtyři kategorie, které pocházejí od různých teoretiků a byly určeny na základě různých přístupů. V důsledku se pak může stát, že nějaké období dle závěrů autora odpovídá např. elektorální demokracii, ale není zřejmé, zda je to v souladu s uvedeným vytyčením elektorální demokracie dle L. Diamonda.

Jistě lze ocenit autora za to, že se pouští do samostatného hodnocení jednotlivých režimů, ale v celé druhé kapitole, která je tomu určena, se vyskytují poměrně dlouhé popisné pasáže, které ubírají prostor pro potřebnou analýzu. Autor neargumentuje, kolik bodů a proč v jednotlivých kritériích přiděluje a omezuje se jen na uvádění čísel v tabulkách. V některých případech to může vyvolávat dílčí nejasnosti – např. u první Chilubovy vlády autor uvádí, že došlo ke změně ústavy tak, aby bylo znemožněno předchozímu prezidentu znovu kandidovat, ale přitom právo být volen hodnotí

maximální možnou číslovkou. Zároveň u toho období uvádí, že jej nelze označit za elektorální demokracii, ač mu to tak bodově vyšlo (hodnocení 23 bodů).

Struktura práce je poměrně logická – text je rozdělen na dvě kapitoly, teoretickou a analytickou, která je však nazvána „Vývoj politického režimu v Zambii“, což plně neodpovídá jejímu obsahu. Druhá kapitola je často dělena do kapitol, které obsahují jednu podkapitolu.

Lze vyzdvihnout, že autor vychází převážně z cizojazyčných zdrojů, což je vzhledem k tématu potřebné. V seznamu zdrojů nerozlišuje prameny a literaturu. S ohledem na to, že se jedná o magisterskou práci, bych očekávala širší využití odborné literatury, např. k teoretickému rámci či k tomu, jak je odborníky politický systém ve zkoumaném státě klasifikován. Zároveň by bylo možné využívat i další zdroje, které hodnotí podobu režimů (např. Transformation Index BTI).

Z formálního hlediska předkládaná diplomová práce víceméně dodržuje stanovená pravidla a objevují se jen drobná pochybení. Autor je poměrně skoupý na poznámkový aparát (který využívá zejména k uvádění anglických názvů politických stran). Text anotace se shoduje s textem zadání. U internetových zdrojů místy chybí data citace. Jazykové podání je srozumitelné, ačkoli se v práci objevují i některé nedostatky (gramatické chyby, stylistické neobratnosti atd.).

Ačkoli jsem v posudku uvedla několik připomínek k autorovu pojetí a postupu práce, nepochybněji, že prokázal dostatečnou orientaci v daném tématu a že předkládaný text naplňuje požadavky kladené na závěrečné práce v magisterském stupni studia. Diplomovou práci k obhajobě doporučuji.

Hradec Králové 19. srpna 2019

Mgr. Pavla Dočekalová, Ph.D.

KPOL FF UHK